

Roční zpráva o výkonu regionálních funkcí v kraji hl. m. Praha za rok 2020

Obsah

ÚVOD.....	3
ZAJIŠTĚNÍ REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ V KRAJI HL. M. PRAHA.....	4
OBLASTI A CÍLE REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ V KRAJI HL. M. PRAHA.....	5
HODNOCENÍ STANDARDŮ PRO VÝKON REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ.....	7
Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy.....	7
Statistika knihovnických činností.....	8
Vzdělávání knihovníků, semináře a porady.....	9
Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce, správa, revize a aktualizace....	10
Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů	11
Podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit	12
REGIONÁLNÍ SYSTÉM PRO MÍSTNÍ KNIHOVNY V PRAZE V ROCE 2020	12
Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí	14
ZHODNOCENÍ VÝKONU REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ V ROCE 2020.....	15
STATISTICKÝ VÝKAZ VÝKONU A FINANCOVÁNÍ REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ	18
ADRESÁŘ MÍSTNÍCH (ZÁKLADNÍCH) KNIHOVEN NA ÚZEMÍ KRAJE PRAHA (stav k 31. 12. 2020).....	21

ÚVOD

V roce 2020 čelily pražské knihovny stejně jako řada dalších institucí koronavirové krizi. Jejich provozy byly velkou část roku uzavřeny a knihovny tak byly nuceny hledat nové cesty, jak se dostat ke svým uživatelům. I služby Městské knihovny v Praze poskytované místním knihovnám v regionu se musely do jisté míry transformovat a reagovat tak na nově vzniklou situaci.

Vzhledem ke značně ztíženým podmínkám pro poskytování zejména tradičně prezenčních služeb (metodické návštěvy, vzdělávací akce) se těžiště regionální pomoci přesunulo převážně do online prostoru. Nezanedbatelnou část poskytovaných služeb tak tvořily online konzultace a porady přes konferenční platformy, které umožňovaly online metodické návštěvy, vzdělávání pracovníků místních knihoven i diskusní setkání k aktuální situaci.

Dočasně uzavřených provozů využila řada knihoven k rozsáhlým aktualizacím a revizím knihovních fondů, práci s daty ve svých systémech a databázích a k dalším interním činnostem, na které během běžného, často hektického, provozu nezbývá příliš mnoho času. Se všemi těmito činnostmi vypomáhala krajská knihovna jak metodicky, tak také prakticky. Kontinuálně se starala o provoz regionálního systému a také uživatelskou podporu přes servisní portál. Koordinovala katalogizaci a spravovala databázi autorit v kraji. V průběhu roku se také podílela na vývoji nových funkcí regionálního systému dle požadavků zapojených knihoven.

Kromě provozních záležitostí se MKP v své regionální pomoci intenzivně zabývala také pomocí se zavedením nových služeb, které by uzavřené knihovny opět přiblížily svým uživatelům. Kromě různých forem výdejních a donáškových služeb se do popředí dostávaly také online služby. Místní knihovny mohly využít řadu vzdělávacích akcí, které jim přiblížily možnosti působení knihoven v online prostoru.

Všechny tyto činnosti se díky vzájemné komunikaci, centralizaci služeb a možnosti dálkového přístupu podařilo i přes nestandardní situaci zvládnout a poskytovat metodické služby kvalitně, efektivně a také bezpečně.

ZAJIŠTĚNÍ REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ V KRAJI HL. M. PRAHA

Městská knihovna v Praze (dále MKP) je zřizována hlavním městem Praha jako veřejná knihovna s univerzálním fondem pro oblast Prahy. Zároveň plní roli krajské knihovny v samosprávním územním celku kraje Praha ve smyslu ustanovení § 11 zákona č. 257/2001 Sb. o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických informačních služeb (Knihovní zákon).

Z toho vyplývá pro MKP v souladu s „Metodickým pokynem Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky“ úkol zajišťovat základním knihovnám poradenské, vzdělávací a koordinační služby, budovat a poskytovat výměnné soubory a vykonávat další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven v kraji.

Městská knihovna v Praze v rámci výkonu své regionální funkce usiluje v souladu se svou Strategií zejména o dostupnost služeb pražských knihoven pro širokou veřejnost. Kromě podpory tradičních služeb je cílem MKP zejména dlouhodobé a systematické prosazování zájmů knihoven a osvěta v oblasti působení knihoven nejen jako půjčoven knih, ale především jako kulturních a vzdělávacích institucí, které jsou nedílnou součástí místních komunit. Nezanedbatelná je také snaha vyčíslení ekonomické přínosnosti knihoven.

Výkon regionálních funkcí v Praze je realizován v souladu s Knihovním zákonem Městskou knihovnou v Praze, jakožto krajskou pro kraj Hl. m. Praha od roku 2002. MKP nepověřuje žádnou knihovnu v kraji výkonem RF a vykonává jak funkci krajské, tak také pověřené knihovny.

MKP obsluhuje v rámci výkonu regionálních funkcí 40 veřejných knihoven. Z toho 21 knihoven profesionálních, 18 knihoven s dobrovolným pracovníkem a 1 specializovanou knihovnu.

Výkon regionálních funkcí je financován z rozpočtu Městské knihovny v Praze. MKP obdržela na výkon regionálních funkcí v roce 2020 prostředky od svého zřizovatele, kterým je Hlavní město Praha. Tyto finanční prostředky jsou součástí neinvestičního příspěvku do rozpočtu MKP. Každoročně je na poskytování podpory knihovnám v kraji Praha přidělena částka přesahující dva miliony korun. V roce 2020 činily celkové náklady na výkon RF v kraji Praha 2 819 914 Kč.

Agenda regionálních funkcí je zajišťována 2,51 pracovními úvazky. Výkon regionálních funkcí MKP patří do kompetence Oddělení metodiky služeb. v rámci tohoto oddělení se regionálními funkcemi zabývá krajská metodička (0,75 úv.), metodička pro RF a výměnné soubory (0,5 úv.) a pracovník kulturně vzdělávací činnosti (0,5 úv.).

Další konzultace metodikům pro RF i místním knihovnám poskytují také jiní zaměstnanci MKP, kteří jsou dle svého profesního zaměření v případě potřeby žádáni o pomoc či konzultaci nad konkrétními agendami. Jedná se zejména o pracovníky oddělení informačních technologií, odboru knihovních fondů, úseku vzdělávání, právního oddělení aj.

OBLASTI A CÍLE REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ V KRAJI HL. M. PRAHA

Pomoc místním knihovnám v rámci plnění regionálních funkcí je v souladu se Standardem pro výkon regionálních funkcí knihoven definovaným jako součást Metodického pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky a soustřeďuje se do následujících oblastí:

- **Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy**
- **Statistika knihovnických činností**
- **Vzdělávání knihovníků, semináře a porady**
- **Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce, správa, revize a aktualizace**
- **Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů**
- **Podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit**
- **Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí**
- **Další činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb**

Kromě těchto oblastí si Městská knihovna v Praze v souladu se svou Konceptí rozvoje regionálních funkcí a v souladu s celorepublikovými i regionálními legislativními a koncepčními dokumenty vytyčila několik hlavních cílů, které by chtěla v rámci regionální pomoci kontinuálně naplňovat. Tyto cíle jsou:

1. Podpora spolupráce knihoven v regionu za účelem zvýšení dostupnosti knihovnických a informačních služeb v Praze.

Spolupráci knihoven v regionu podporují především projekty „Regionálního systému pro místní knihovny v Praze“, „Metropolitní knihovna“ a „Projekt CENTRAL.“ Tyto projekty se zaměřují na zefektivnění správy knihovnických procesů v kraji, zvýšení kvality katalogizačních záznamů a online katalogů, rozvoj informačních technologií a spolupráci knihoven s odlišnými knihovními systémy, které jsou zřizovány různými subjekty. MKP zároveň podporuje zapojení knihoven do dalších centrálních služeb (knihovny.cz, Získej).

2. Zefektivnění komunikace a spolupráce knihoven se všemi stupni veřejné správy a motivování zřizovatelů k péči o knihovny.

Včasná a efektivní komunikace se zřizovateli knihoven, byla v roce 2020 pro hladký provoz knihoven klíčová. Zřizovatelé ocenili zejména včasné zasílání aktuálních informací o podmínkách pro provoz či doporučení pro poskytování služeb v souladu s aktuálními nařízeními Vlády ČR. Kromě toho probíhaly také videokonference se zřizovateli, metodickými i vedením MKP. Nejčastěji o možnostech provozu či rekonstrukce prostor knihoven. Kromě toho jsme spolupracovali se zřizovateli knihoven také v dotační oblasti (konzultace ke grantovým programům VISK) a byla také zavedena služba pravidelného zasílání aktuálních dotačních příležitostí nejen pro knihovny. V plánu bylo také nabídnout zřizovatelům osobní exkurze do nových poboček MKP včetně konzultací s architekty. Tyto aktivity však nebylo možné s ohledem na protiepidemická opatření neuskutečnit.

3. Zajišťování a rozšiřování nabídky celoživotního vzdělávání pracovníků knihoven, motivace k stálému profesnímu růstu.

Vzdělávání pracovníků knihoven prošlo v roce 2020 výraznou proměnou. Kromě několika prezenčních akcí se většina vzdělávacích aktivit přesunula do online prostoru. Hlavní úlohou metodické pomoci tak bylo v rekordně krátkém čase zajistit, ve spolupráci se zřizovateli knihoven, pořízení příslušné techniky nutné pro online vzdělávání a zaškolení pracovníků knihoven v obsluze platform pro online komunikaci. Samotný obsah vzdělávacích akcí byl rozšířen o témata týkající se online komunikace a přípravy a začleňování online akcí do nabídky služeb knihoven.

4. Zlepšení stavu knihovních fondů v místních knihovnách.

Pro práci s knihovními fondy bylo v loňském roce možné využít uzavřených prostor knihoven. Velká část knihoven pracovala nejen na aktualizacích a revizích fyzických fondů, ale také na zlepšení záznamů ve svých katalogích a databázích. MKP se v roli koordinátora katalogizace a správce regionální databáze podílela na vytvoření nových pravidel pro katalogizaci v kraji, připravila pro zapojené knihovny metodické návody a uspořádala několik pracovních porad a školení na toto téma. Dalším cílem v době uzavření knihoven bylo také zpřístupnit pro čtenáře co největší množství online zdrojů.

MKP umožnila místním knihovnám využívat e-knihovnu a zajistila přístup k e-knihám přímo z online katalogů jednotlivých místních knihoven.

5. Podpora kulturních, vzdělávacích a komunitních aktivit knihoven.

Městská knihovna aktivně nabízela metodickou i praktickou pomoc při přípravě kulturních i vzdělávacích akcí v místních knihovnách a zajišťovala pro tyto akce kvalitní lektory. V době, kdy nebylo možné pořádat akce prezenční formou, nabízela MKP pomoc při přípravě online akcí.

HODNOCENÍ STANDARDŮ PRO VÝKON REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ

Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy

Poradenská a konzultační činnost patří tradičně mezi nejvyužívanější služby regionální pomoci. Nejinak tomu bylo i v roce 2020, i když témata konzultací se od uplynulých let výrazně lišila. Kromě klasických kanálů jako jsou telefonní a emailová komunikace se rok 2020 nesl především ve znamení online komunikace přes konferenční platformy. Tato komunikace nahradila osobní konzultace a setkání ať už v rámci metodických návštěv, porad či vzdělávacích akcí.

Dalším kanálem, který Městská knihovna využívá pro komunikaci s knihovnami zapojenými do regionálního systému je servisní portál podpory tzv. Service desk Praha, kde jsou řešeny uživatelské a technické požadavky na knihovní systém.

Celkem bylo za rok 2020 poskytnuto 320 konzultací. V rámci portálu podpory regionálního systému bylo navíc vyřešeno 306 zaslaných technických a uživatelských dotazů a požadavků.

Periodicita i obsah metodických návštěv byly v loňském roce přizpůsobovány aktuální situaci. Většina osobních metodických návštěv v jednotlivých knihovnách proběhla v první třetině roku a v letních měsících. Společně s metodickými návštěvami byly knihovnám dováženy výměnné soubory a probíhal také rozvoz a instalace objednané techniky, kterou MKP místním knihovnám zapůjčuje.

V roce 2020 bylo vykonáno v místních knihovnách celkem 42 metodických návštěv, což je asi o polovinu méně, než tomu bylo v uplynulých letech. K návštěvám byl využíván služební automobil MKP, kterým bylo ujeto celkem 1 190 km.

Veškerá další komunikace probíhala v online rovině. Byly uspořádány pravidelné online porady a schůzky týkající se katalogizace, správy regionální databáze a statistiky. Proběhlo také několik online schůzek se zřizovateli místních knihoven.

Hlavními tématy konzultací byly z velké části aktuální nařízení Vlády ČR a jejich dopady na provoz knihoven. Diskutovaly se také možnosti zavedení nových služeb a nové způsoby, jak oslovovat své uživatele. S úspěchem se setkaly také tzv. inspiromaty - schůzky nad novými nápady a příklady dobré praxe.

Kromě konzultace s metodikou pro regionální funkce poskytovala MKP také konzultace s odbornými pracovníky Městské knihovny v Praze. Místním knihovnám je pravidelně zasílán přehled dotačních příležitostí a vhodnost jednotlivých dotačních titulů je průběžně konzultována s grantovými specialisty MKP. MKP poskytovala také konzultace ke grantovým žádostem v dotačním programu Ministerstva kultury ČR Informační centra veřejných knihoven v rámci programu Veřejné informační služby knihoven (VISK3). Metodicky RF pomáhaly s přípravou žádosti i se závěrečnou kontrolou před jejím podáním. Kromě toho poskytují konzultace místním knihovnám také pracovníci katalogizace, akvizice či komunikace nebo vzdělávání MKP.

Aktuální informace a dokumenty jsou přístupné místním knihovnám na webu mlp.cz v sekci Pro knihovny. O aktuálním dění jsou knihovny informovány zejména e-mailovou komunikací a každá obsluhovaná knihovna také dostává měsíčník pro knihovny Čtenář.

Statistika knihovnických činností

V rámci své krajské funkce zajistila Městská knihovna v Praze každoroční sběr statistických údajů místních veřejných knihoven regionu Praha. Sběr dat proběhl v souladu s pokyny Národní knihovny ČR a Národního poradenského střediska pro kulturu (NIPOS), které je pověřeno celostátním sběrem statistických dat knihoven.

Každá místní knihovna obdržela od MKP aktualizované pokyny a instrukce pro vyplnění statistického výkazu. Pro neprofesionální knihovny byl připraven zjednodušený návod. Sběr dat z obsluhovaných knihoven proběhl pomocí online formuláře. Tento způsob výrazně zkrátil sběr a následnou sumarizaci dat krajskou knihovnou.

Pro knihovny zapojené do regionálního systému byl připraven návod na generování statistik ze systému Tritius. Případné nejasnosti mohly být díky dálkovému přístupu metodíček do knihovních systémů jednotlivých knihoven vyřešeny rychle a efektivně.

Po shromáždění formulářů provedla MKP kontrolu vyplněných výkazů a zajistila vložení statistických dat do aplikace pro elektronický sběr na stránkách NIPOSu. Touto cestou se podařilo odevzdat statistiky za všech 40 knihoven včas a v podobě odpovídající požadavkům.

Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

Vzdělávání bylo další oblastí, která prošla během uplynulého roku výraznými změnami. Omezení osobních kontaktů přinutilo knihovníky zasednout k obrazovkám počítačů a vzdělávat se online formou. Tento nový způsob komunikace zasáhl nejen oblast vzdělávání, ale také každodenní pracovní schůzky. Do online prostoru se tak přesunuly porady i schůzky pracovních skupin a týmů.

V první třetině roku se podařilo realizovat ještě několik offline akcí. Kromě Konference Do černého, se podařilo uspořádat prezenční formou také tradiční Setkání pracovníků místních veřejných knihoven regionu Praha. Setkání se uskutečnilo v klubovně Ústřední knihovny a účast byla, jak jsme si již v minulých letech zvykli, opět vysoká. Setkání se zúčastnilo 35 kolegyň z profesionálních i neprofesionálních místních pražských knihoven, pro které byl připraven celodenní program. Kromě odborných příspěvků na aktuální témata zazněly také příklady dobré praxe z MKP i místních knihoven.

Nejvíce prostoru v rámci vzdělávání knihovníků místních knihoven bylo, tak jako v předchozím roce, věnováno školení obsluhy knihovního systému Tritius. Ve spolupráci s dodavatelskou firmou byla uspořádána 3 letní prezenční diskuzní setkání, která se z velké části věnovala sdílení zkušeností získaných během ročního provozu knihoven zapojených do regionálního systému. Metodíčky MKP ve spolupráci s pracovníky dodavatelské firmy odpovídali na dotazy zapojených knihoven a sbírali zpětnou vazbu k fungování systému i podněty k dalším inovacím.

Celkem se těchto setkání účastnilo 35 pracovníků z 28 místních knihoven.

Další vzdělávací akce proběhly již výhradně online formou. V rámci RF proběhly tyto akce:

- Canva - Grafika pro sociální sítě

- Designové myšlení pro knihovny
- Elektronické informační zdroje
- E-knihy
- Setkání s dětskými lektory
- Webové aplikace v informačním vzdělávání

Porady místních knihoven probíhaly také online formou. Kromě klasických porad se jednou měsíčně uskutečňovaly nad problematikou katalogizace také porady tzv. katalogizační skupiny. Kromě vzdělávacích pro knihovníky místních knihoven proběhla také série školení pro knihovníky Městské knihovny v Praze, kteří se podíleli na práci s daty v regionální databázi autorit.

V roce 2020 MKP uspořádala celkem 335 vzdělávacích akcí, kterých se zúčastnilo 2332 pracovníků knihoven. V rámci regionálních funkcí bylo uspořádáno 17 vzdělávacích akcí, kterých se zúčastnilo 165 pracovníků. Celkem bylo ze 40 obslouženo 35 místních knihoven. Z toho bylo Městskou knihovnou zorganizováno 43 akcí na podporu vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit. V rámci RF bylo těchto akcí 6. I přes ztížené podmínky se pro místní knihovny podařilo realizovat téměř stejný počet vzdělávacích akcí jako v roce 2019 (17 akcí), účast knihovníků na vzdělávacích akcích v roce 2020 byl dokonce vyšší (v roce 2019 to bylo 140 knihovníků).

Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce, správa, revize a aktualizace

Služba poskytování výměnných souborů se v minulých letech těšila mezi knihovnami velké oblibě. Počet výměnných souborů i expedovaných svazků rostl kontinuálně několik let. V roce 2020 však došlo s ohledem na dlouhodobé uzavření knihoven k omezení zájmu o tuto službu. Místo dvou výměnných souborů ročně tak většina knihoven obdržela pouze jeden soubor. Tomu odpovídá také počet expedovaných souborů i svazků, který byl v roce 2020 oproti minulým letům asi poloviční.

STATISTIKA VS	2016	2017	2018	2019	2020
Počet obsloužených knihoven	20	25	26	32	17
Počet expedovaných souborů	26	45	56	62	36
Počet expedovaných KJ	4 480	5 248	6 501	6 761	3 396

I přes tuto skutečnost se MKP snaží neustále zlepšovat podmínky pro poskytování této služby. V roce 2020 bylo do výměnných fondů zakoupeno 2 385 knihovních jednotek knih, CD mluveného slova i deskových her v celkové hodnotě přes 520 000 Kč. V současné době výměnný fond čítá celkem 13 449 knihovních jednotek.

V souvislosti s implementací regionálního systému se již na konci roku 2019 zásadně změnil způsob poskytování výměnných souborů. Byl spuštěn online katalog výměnných souborů, jenž umožňuje online rezervaci dokumentů i správu souborů prostřednictvím online konta konkrétní knihovny zapojené do regionálního systému. Distribuci fondu mezi místními knihovnami a skladem MKP zajišťuje MKP svými služebními vozidly.

V polovině roku 2020 byl fond výměnných souborů také přemístěn do vhodnějších prostor. Z původního skladu v Praze Hostivaři byly soubory přesunuty do skladu MKP v Jenči. Tyto změny výrazně zlepšily komfort místních knihoven při výběru dokumentů z výměnného fondu a pracovníkům regionálních funkcí usnadnily správu a cirkulaci souborů.

Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

Aktualizace a revize knihovních fondů byla jednou z činností, které se knihovny věnovaly v průběhu uzavření svých provozů. V uplynulých letech se nám dařilo provádět rozsáhlé aktualizace knihovních fondů a pravidelné i mimořádné revize zejména v těch knihovnách, které vykazovaly v této oblasti největší nedostatky. Postupně se tak stav knihovních fondů v místních knihovnách se daří zlepšovat.

Revize knihovních fondů v místních knihovnách jsou prováděny dle platného harmonogramu revizí. Pro snadnější provádění revizí nabízí MKP místním knihovnám k zapůjčení 3 bezdrátové revizní čtečky. Od roku 2020 mají MVK k dispozici také revizní notebook.

Způsob revizí se s přechodem na regionální systém proměnil. V současnosti již disponují všechny zapojené knihovny revizním modulem a revize tak probíhá automatizovaně. Také nastavení parametrů revize, její spuštění a ukončení je možné provádět dálkově, což je i s ohledem na situaci v uplynulém roce velkou výhodou jak pro revidované knihovny, tak také pro metodičky MKP, které tak mohou tuto činnost koordinovat na dálku.

V roce 2020 byl revidován knihovní fond 9 místních knihovnách (MVK Běchovice, MVK Dolní Počernice, MVK Radotín, MVK Klánovice, MVK Kolovraty, MVK Kunratice, MVK Nedvězí, MVK Suchdol, MVK Třeboradice, MVK Zličín). Celkem bylo zrevidováno 85 770 KJ.

Kromě pomoci při správě knihovních fondů nabízí MKP místním knihovnám také pomůcky pro organizaci a značení fondů (rozřadovače, polepky aj.). V roce 2020 bylo také realizováno dle grafického návrhu MKP nové značení prostor knihoven Dubči, Letňanech a Zličíně.

Podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit

Stejně jako v minulých letech i v roce 2020 nabízela Městská knihovna v Praze místním knihovnám možnost bezplatného využití autorů a lektorů kulturních pořadů a besed pro veřejnost.

Tato služba byla zavedena v roce 2018 a zájem o ni každoročně rostl. V roce 2019 nabídku využilo 12 místních knihoven. Z prostředků MKP se uskutečnilo 19 kulturních akcí pro veřejnost. Velký zájem o lektory byl i v roce 2020, jen na první pololetí roku bylo naplánováno 20 kulturních a vzdělávacích akcí v 11 místních knihovnách. Bohužel s ohledem na pandemickou situaci, která pořádání akcí pro veřejnost nepřála, byly nakonec uskutečněny pouze 3 akce.

S podporou MKP uspořádaly místní knihovny tyto akce:

- **MVK Nedvězí**

Nyctalus – beseda s netopýry pro děti i dospělé – 20 účastníků

Divadlo Piškot – představení pro děti - 20 účastníků

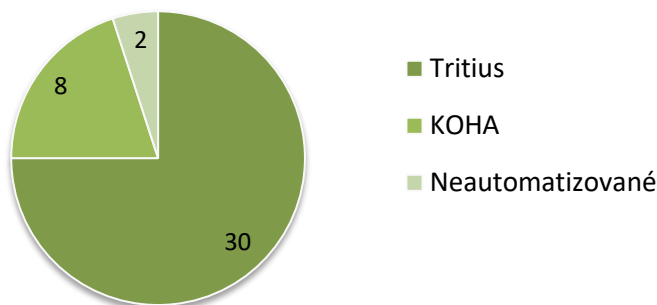
- **MVK Přední Kopanina**

Jiří Chlum - Cestopisná přednáška Zanzibar a Tanzanie - 15 účastníků

REGIONÁLNÍ SYSTÉM PRO MÍSTNÍ KNIHOVNY V PRAZE V ROCE 2020

V rámci regionu Praha jsou zastoupeny 2 knihovní systémy. Místní knihovny využívají knihovní systém Tritius (30 MVK) a Koha (8 MVK). Ze 40 obsluhovaných knihoven je automatizováno 38 (22 profesionálních, 16 neprofesionálních) 2 knihovny jsou neautomatizované.

Stav automatizace 2020

V letech 2019 – 2020 byl Městskou knihovnou v Praze realizován Projekt Implementace regionálního automatizovaného knihovnického systému pro místní veřejné knihovny v Praze. Hlavním cíle projektu bylo zavedení komplexního informačního systému, který by umožnil efektivní správu knihovnických procesů a zajistil jednoduchou obsluhu, kvalitní technickou i uživatelskou podporu v jedné společné databázi při zachování samostatnosti jednotlivých knihoven. Zároveň bylo dosaženo podstatného snížení nákladů na pořízení systému i jeho dlouhodobý provoz.

V současnosti je do projektu zapojeno 29 místních knihoven a pracoviště výměnného fondu MKP. Na serveru raks.mlp.cz je kromě katalogů jednotlivých knihoven dostupný také sdílený katalog zapojených knihoven i katalog výměnného fondu MKP. Knihovny zapojené do projektu mohou využívat vzdálenou technickou a uživatelskou pomoc prostřednictvím tzv. Service desku, kde jsou metodickými MKP ve spolupráci s IT pracovníky dodavatele systému online vyřizovány technické i uživatelské požadavky a dotazy ze všech zapojených knihoven.

Po úspěšné implementaci systémů v jednotlivých knihovnách a několikafázovém zaškolení personálu byl systém testován několik měsíců v ostrém provozu. Během tohoto provozu byla průběžně sbírána od zapojených knihoven zpětná vazba a shromažďovány požadavky na opravy, vylepšení i návrhy na zcela nové funkce systému.

Řada nových funkcí byla zavedena s ohledem na stávající pandemickou situaci a s tím související uzavření knihoven. Vývoj nových funkcí tak souvisel zejména s výpůjčním protokolem (hromadné prodlužování výpůjček i registrací, příprava rezervací, omezení počtu návštěvníků v knihovně aj.), ale také se zavedením online služeb. MKP umožnila místním knihovnám zapojeným do regionálního systému využívat její e-knihovnu. Přístup k e-knihám tak mají i uživatelé těchto místních knihoven přímo z online katalogů MVK.

V roce 2020 bylo hlavním cílem v rámci provozu regionálního systému zlepšení stavu katalogizačních záznamů, databází autorit a klíčových slov a zavedení efektivního způsobu centrální katalogizace v rámci regionu. V tomto ohledu byla navázána úzká spolupráce

s odbornými pracovníky oddělení katalogizace MKP, kteří vytvářejí kvalitní katalogizační záznamy beletrie ČR v rámci projektu CENTRAL. Tyto záznamy jsou poté pravidelně zasílány do Souborného katalogu Národní knihovny ČR, kde jsou k dispozici dalším knihovnám.

Knihovny, zapojené do regionálního systému tak knihy samy nekatalogizují, ale využívají již kvalitně zpracované záznamy v souborném katalogu a pouze si je stahují. Pražský regionální systém pracuje s jednou společnou databází děl při zachování samostatnosti jednotlivých knihoven. Tuto databázi je potřeba spravovat a průběžně aktualizovat. Úkolu se ujalo 5 největších místních knihoven v regionu. Vybrané pracovnice těchto knihoven jsou kontinuálně vzdělávány v oblasti katalogizace a správy regionální databáze, která obsahuje téměř 350 000 záznamů děl, 280 000 jmenných autorit a 180 000 klíčových slov. Na hromadných aktualizacích a opravách sdílených dat se kromě metodiček a vybraných pracovníků MVK podílelo také na tři desítky knihovníků Městské knihovny v Praze.

Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

Servis automatizovaného knihovního systému začala Městská knihovna v Praze poskytovat od roku 2019 knihovnám zapojeným do regionálního systému. Pražský regionální systém je provozován na serveru MKP a je do něj zapojeno 29 místních knihoven a pracoviště výměnného fondu MKP. V rámci regionálního systému je poskytován servis knihovního pro knihovní systém Tritius.

Kromě správy a údržby serveru je poskytována knihovnám i technická podpora. Tato podpora spočívá jednak v praktické pomoci při instalaci a nastavení hardware potřebného k provozu systému (instalace PC, tiskáren, čteček), ale také pomoc s obsluhou a nastavení používaného software.

Vzdálená uživatelská pomoc probíhá jak klasickými cestami, formou telefonické a emailové komunikace, ale nově také formou online školení a porad na různá témata (katalogizace, výpůjční modul atd.). Kromě metodiček MKP jsou místním knihovnám k dispozici i odborní pracovníci MKP.

Složitější dotazy vyžadující pomoc IT specialistů jsou řešeny ve spolupráci s dodavatelem knihovního systému zejména přes elektronický portál podpory (Service Desk Praha). Portál byl spuštěn v květnu 2019 a do konce roku 2019 bylo přes tuto platformu vyřešeno celkem 386 servisních požadavků. V roce 2020 to bylo 306 servisních požadavků.

Kromě servisu knihovního systému nabízí MKP místním knihovnám k zapůjčení i IT techniku. V roce 2020 bylo zakoupeno pro využití v místních knihovnách 7 nových PC sad 12 čteček čárových kódů a 13 termotiskáren v celkové hodnotě přesahující 140 000 Kč. Celkem využívá

techniku zapůjčenou z MKP 25 místních knihoven. Jedná se zejména o počítače, monitory, tiskárny, termotiskárny či čtečky čipových karet.

ZHODNOCENÍ VÝKONU REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ V ROCE 2020

Regionální pomoc Městské knihovny v Praze místním knihovnám se musela v uplynulém roce z velké míry přizpůsobit nestandardním podmínkám a aktivně hledat nové cesty a způsoby, jak poskytovat kvalitní metodickou pomoc. Řada tradičních služeb byla poskytována pouze v omezené míře (výměnné soubory, metodické návštěvy), jiné služby se musely přesunout do online prostoru (vzdělávání, konzultace a porady) a kromě toho se formovaly služby nové (donáška, výdejová okénka, online akce).

Klíčovým tématem metodických konzultací a elektronické i telefonické komunikace bylo poskytování aktuálních informací týkající se provozů knihoven v souladu s aktuálně platnými nařízeními Vlády ČR a metodická i praktická pomoc při vzniku a formování nových služeb.

Kromě toho pokračoval rozvoj regionálního systému. Po dokončení implementací bylo nutné se zaměřit zejména na vývoj nových služeb, integraci e-obsahu (e-knihy a další e-zdroje) a také otevřít velkou kapitolu centralizace katalogizace a správy regionální databáze autorit. Kromě pracovníků místních knihoven bylo zapojeno do práce s daty i několik desítek knihovníků MKP.

Uzavření svých provozů využila velká část knihoven na aktualizaci a revizi svých knihovních fondů. Díky revizním modulům regionálního systému mohla MKP koordinovat tyto procesy na dálku. V rámci udržitelnosti MKP místním knihovnám dlouhodobě zapůjčila kromě nové PC techniky také termotiskárny. Služba poskytování výměnných souborů byla také značně inovována. Byl spuštěn nový modul pro správu souborů a objednávání přes online katalog VS. Knihovní fond VS byl přesunut do vhodnějších prostor ve skladu MKP v Jenči.

Loňský rok ukázal, jak důležitá je vzájemná komunikace a kooperace knihoven v kraji. Regionální pomoc Městské knihovny v Praze se snažila co nejefektivněji přizpůsobit aktuální situaci a stát se pro knihovny v regionu nejen zdrojem tradičně poskytovaných služeb, ale také průvodcem a rádcem v často nepřehledné situaci a rychle se měnících podmínkách.

Zpracovala:

Mgr. Táňa Janáčková
metodik pro regionální funkce MKP
V Praze dne 10. 2. 2021

RNDr. Tomáš Řehák

ředitel Městské knihovny v Praze

Seznam zkratk:

IT – informační technologie

MKP – Městská knihovna v Praze

MVK – místní veřejná knihovna

NK ČR – Národní knihovna České republiky

NIPOS – Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

RF – regionální funkce

RAKS – regionální automatizovaný knihovnický systém

VISK – veřejná informační služby knihoven

VF – výměnný fond

VS – výměnný soubor

Přílohy:

Statistický výkaz výkonu a financování regionálních funkcí za rok 2020

Adresář místních veřejných (základních) knihoven na území Kraje Praha

STATISTICKÝ VÝKAZ VÝKONU A FINANCOVÁNÍ REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ

0	Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí	rok 2020
1	Kraj Praha	
2	Název knihovny (v krajském sumáři počet PK) Městská knihovna v Praze	
3	Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce	2,51
4	Počet obsluhovaných knihoven	40
5	Poradenská a konzultační činnost	
6	počet obslužených knihoven	40
7	počet poskytnutých konzultací	320
8	počet metodických návštěv	42
9	Statistika knihovnických činností Kult (MK) 12 - 01	
10	počet obslužených knihoven	40
11	počet zpracovaných statistických výkazů	40
12	Vzdělávání knihovníků, semináře	
13	počet obslužených knihoven	35
14	počet všech vzdělávacích akcí	335
15	z toho (z ř. 14): počet akcí v rámci RF	17
16	z toho (z ř. 15): počet akcí na podporu vzd., kult. a komunitních aktivit	6
17	počet všech účastníků	2 332
18	z toho (z ř. 17): počet účastníků akcí v rámci RF	165
19	z toho (z ř.18): počet účastníků akcí na podporu vzd., kult. a komunitních aktivit	43
20	počet všech vyučovacích hodin	1 290
21	z toho (z ř. 20): počet vyučovacích hodin v rámci RF	69
22	z toho (z ř. 21): počet vyučovacích hodin na podporu vzd., kult. a komunitních aktivit	31
23	Porady	
24	počet obslužených knihoven	35
25	počet akcí	3
26	počet účastníků	50
27	Praktická podpora vzd., kult. komunitních aktivit	
28	Počet obslužených knihoven	2
29	Počet akcí, zásahů	3
30	Pomoc při revizi a aktualizaci KF	
31	počet obslužených knihoven	9
32	z toho počet revidovaných knihoven	9
33	počet revidovaných knihovnických jednotek	85 770
34	Nákup KF z prostředků provozovatelů (obcí) do vlastních KF	
35	počet obslužených knihoven	0
36	počet nakoupených knihovnických jednotek	0
37	Zpracování KF z prostředků provozovatelů (obcí) vlastních KF	
38	počet obslužených knihoven	0

39	počet zpracovaných knihovních jednotek	0
40	Výměnný fond (v knihovních jednotkách)	
41	stav výměnného fondu k 31. 12. 2020	13 449
42	roční přírůstek VF	2 385
43	roční úbytek VF	397
44	z ř. 42 zakoupeno z finančních prostředků kraje na regionální funkce	2 385
45	z ř. 42 zakoupeno z finančních prostředků obce	0
46	z ř. 42 zakoupeno z finančních prostředků dalších zdrojů	0
47	Cirkulace VF	
48	počet obslužených knihoven	17
49	počet expedovaných souborů	36
50	počet svazků v souborech	3 396
51	Servis automatizovaného knihovního systému	
52	počet knihoven, pro které pověřená knihovna zajišťuje podporu automatizovaného systému	29
53	počet akcí, zásahů	306
54	Doprava v rámci výkonu RF	
55	počet obslužených knihoven	31
56	počet ujetých km	1 190
57	Výkaz financování regionálních funkcí knihoven	
58	(pouze z finančních prostředků kraje)	Rok 2020
59	Kraj	
60	Název knihovny	
61	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	642 259,23
62	z toho : nákup knihovního fondu	520 866,53
63	Spotřeba energie (číslo účtu 502)	0,00
64	Opravy a udržování (číslo účtu 511)	6 534,00
65	Cestovné (číslo účtu 512)	256,00
66	Ostatní služby (číslo účtu 518)	287 517,64
67	z toho : doprava	10 829,50
68	z toho : servis AKS	50 377,14
69	z toho : nákup licence na el. zdroje	0,00
70	z toho : nákup knihovnických služeb	0,00
71	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	1 282 409,00
72	z toho : platy zaměstnanců	1 282 409,00
73	z toho : ostatní osobní náklady	0,00
74	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	433 454,43
75	Sociální náklady (zákonné a jiné s.n.) (číslo účtu 527 a 528)	25 648,00
76	Jiné ostatní náklady (číslo účtu 549)	141 836,20
77	Ostatní provozní náklady (neuvedeny v ř. 61, 63 - 66, 71, 74 - 76)	0,00
78	Provozní náklady celkem (součet ř. 61, 63 - 66, 71, 74 - 77)	2 819 914,50
79	Investiční náklady	0,00
80	Náklady celkem (z krajské dotace) (součet ř. 78 a 79)	2 819 914,50
81		
82	Přidělená dotace (krajská)	2 819 914,50

83	Vráceno	0,00
84		
85		
86		
87		
88	Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní	
89	prostředky knihovny, obce, další zdroje, sponzorské dary)	Rok 2020
90	Náklady za rok	0,00
91	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	0,00
92	z toho: na nákup knihovního fondu*	0,00
93	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	0,00
94	z toho: platy zaměstnanců	0,00
95	z toho: ostatní osobní náklady	0,00
96	Zákonné sociální a zdravotní pojištění (číslo účtu 524)	0,00
97	Ostatní provozní náklady (neuvedené v ř. 91, 93, 96)	0,00
98	Provozní náklady celkem (součet ř. 91, 93, 96, 97)	0,00
99	Investiční náklady	0,00
100	Náklady celkem (součet ř. 98 + 99)	0,00
101		
102	Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování**	0,00
103	Na nákup (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	0,00
104	Na zpracování (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	0,00
105		
106	Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu	
107	(mimo prostředky určené na RF)***	Rok 2020
108	Celkové částky, které knihovny získaly v roce 2019	0,00
109	Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám	0,00
110	Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám	0,00
111		
112	Podíl obcí na nákupu výměnného fondu ****	
113	Počet obcí přispívajících na nákup výměnného fondu	0
114	Částka poskytnutá na výměnný fond (za přispívající obce celkem)	0,00

ADRESÁŘ MÍSTNÍCH (ZÁKLADNÍCH) KNIHOVEN NA ÚZEMÍ KRAJE PRAHA (stav k 31. 12. 2020)

Místní knihovny s profesionálními pracovníky

Husova knihovna v Modřanech, Komořanská 35/12, 143 00 Praha 12 - Modřany

Knihovna na Vinohradech, Vinohradská 69, 120 00 Praha 2 - Vinohrady

Místní knihovna Čakovice, Cukrovarská 1/23, 196 00 Praha 19

Místní knihovna Dolní Chabry, Hrušovanské nám. 253/5, 184 00 Praha-Dolní Chabry

Místní knihovna Dolní Počernice, Národních hrdinů 5, 190 12 Praha-Dolní Počernice

Místní knihovna Ďáblice, Osinalická 901/30, 182 00 Praha-Ďáblice

Místní knihovna Horní Počernice, Náchodská 754, 193 00 Praha 20

Místní knihovna Kbely, Semilská 43/1, 197 00 Praha 19

Místní knihovna Klánovice, Smržovská 1, 190 14 Praha-Klánovice

Místní knihovna Kolovraty, Mírová 20/54, 103 00 Praha-Kolovraty

Místní knihovna Kunratice, Golčova 24, 148 00 Praha-Kunratice

Místní knihovna Letňany, Rychnovská 651, 199 00 Praha 18

Místní knihovna Petrovice, Edisonova 429, 109 00 Praha-Petrovice

Místní knihovna Radotín, Loučanská 1406, 153 00 Praha 16 - Radotín

Místní knihovna Řepy, Socháňova 1220/27, 163 00 Praha 17

Místní knihovna Suchdol, Suchdolská 360, 165 00 Praha-Suchdol

Místní knihovna Uhříněves, Nové náměstí 1251, 104 00 Praha-Uhříněves

Místní knihovna Újezd nad Lesy, Staroújezdská 2300, 190 16 Praha 21

Místní knihovna Vinoř, Opočínská 364, 190 17 Praha-Vinoř

Místní knihovna Zbraslav, U Malé řeky 3, 156 00 Praha-Zbraslav

Místní knihovna Zličín, Křivatcová 244, 155 21 Praha-Zličín

Knihovna Cesty domů, Heleny Kočvárové 1, 140 00, Praha 4

Místní knihovny s dobrovolnými pracovníky

Místní knihovna Běchovice, Za Poštovskou zahradou 479, 190 11 Praha-Běchovice

Místní knihovna Benice, Květnového povstání 21, 103 00 Praha-Benice

Místní knihovna Březiněves, U Parku 140, 182 00 Praha-Březiněves

Místní knihovna Dubeč, nám. U Lípy svobody 547, 107 00 Praha-Dubeč

Místní knihovna Chodov, Donovalská 22222/31, 149 00 Praha 11

Místní knihovna Koloděje, K Jízdárně 9, 190 16 Praha-Koloděje

Místní knihovna Královice, K Nedvězí 66, 104 00 Praha-Královice

Místní knihovna Lipence, K Samoobsluze 500, 155 31 Praha-Lipence

Místní knihovna Lochkov, Cementářská 8, 154 00 Praha-Lochkov

Místní knihovna Lysolaje, Kovářenská 8/5, 165 00 Praha 6

Místní knihovna Nedvězí, Únorová 15, 103 00 Praha-Nedvězí

Místní knihovna Přední Kopanina, Hokešovo nám. 193, 164 00 Praha-Přední Kopanina

Místní knihovna Řeporyje, Od Školy 640, 155 00 Praha13-Řeporyje

Místní knihovna Satalice, U Obory 385, 190 15 Praha-Satalice

Místní knihovna Slivenec, K Lochkovu 6, 154 00 Praha-Slivenec

Místní knihovna Šeberov, K Hrnčířům 34, 149 00 Praha-Šeberov

Místní knihovna Štěrboholý, K Učilišti 50, 102 00 Praha-Štěrboholý

Místní knihovna Třeboradice, Schoellerova 11, 196 00 Praha 19